

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ดที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า
ครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ

1. เพื่อพัฒนาการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้บริการในฟาร์มเส้นทางเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาการให้บริการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ดที่มีผลต่อ
ความพึงพอใจของลูกค้า
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของฟาร์มเส้นทาง
เห็ด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสำรวจความพึงพอใจเป็นแบบสอบถาม
แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริการของสถานประกอบการในฟาร์ม
เส้นทางเห็ด 4 ด้าน คือ ด้านการบริการซื้อ - ขาย ด้านสถานประกอบการ ด้านพนักงาน
ด้านการให้ข้อมูลเรื่องเห็ด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป เป็นคำถามชนิดปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่
และร้อยละ (Percentage) ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริการของฟาร์มเส้นทางเห็ดใช้สถิติ
ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

**ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก**

**1.1 ผลสำรวจปัญหาที่พบในการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก**

ผลการศึกษาปัญหาการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ดที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการบริการซื้อ – ขาย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการให้บริการ คือ

1.1.1 การเตรียมอุปกรณ์พร้อมสำหรับงานขาย เช่น โบรชัวร์ นามบัตร ใบราคา เพื่อให้ลูกค้า และ

1.1.2 การมอบของที่ระลึกตามโอกาสหรือวาระต่าง ๆ แก่ลูกค้า

1.2 ด้านสถานประกอบการ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการให้บริการ คือ

1.2.1 ความเพียงพอของจำนวนห้องสุขาในการให้บริการ

1.2.2 สภาพแวดล้อมของสถานประกอบการมีความร่มรื่น และ

1.2.3 ความสะอาดของฟาร์ม

1.3 ด้านพนักงาน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการให้บริการ คือ

1.3.1 พนักงานต้อนรับมีจำนวนเพียงพอ

1.3.2 ความสามารถในการนำเสนอข้อมูล และ

1.3.3 การแต่งกายเหมาะสม

1.4 ด้านการให้ข้อมูลเรื่องเห็ด โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการให้บริการ คือ

1.4.1 รูปแบบเอกสารมีความน่าสนใจ

1.4.2 ความหลากหลายของการให้บริการข้อมูล และ

1.4.3 ความทันสมัยของวิธีการให้บริการข้อมูล

1.2 แนวทางการพัฒนาการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

แนวทางการพัฒนาการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ดที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ด้านการบริการ ชื่อ – ขยาย

1. การเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับงานขาย

จัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับงานขาย เช่น โบรชัวร์ของสายพันธุ์เห็ดครบ นามบัตร ใบเสนอราคา เพื่อให้ลูกค้า เช่น

1.1 มีโบรชัวร์ของสายพันธุ์เห็ดครบ

1.2 มีโบรชัวร์หรือแบบอย่างของสินค้า

1.3 มีความชัดเจนของตัวอักษร และสีรูปเหมือนของจริงเพื่อ เสนอให้ลูกค้าเข้าใจได้ง่าย ยิ่งขึ้น

2. การมอบของที่ระลึกตามโอกาสหรือวาระต่าง ๆ แก่ลูกค้า

การมอบของที่ระลึกตามโอกาสหรือวาระต่าง ๆ แก่ลูกค้ามีดังนี้

2.1 มอบของที่ระลึกให้ลูกค้า เมื่อลูกค้าซื้อสินค้าครบตามที่ฟาร์มเสนอให้ลูกค้า

2.2 มอบของที่ระลึกให้ลูกค้าเมื่อถึงวาระต่อไปนี้ เช่น เทศกาลปีใหม่

ด้านสภาพประกอบการ

1.ความสะอาดของฟาร์ม จัดให้มีผู้ดูแลเรื่องความสะอาดในส่วนของอาคาร โรงผลิต โรงพักเชื้อ โรงเรือนเปิดดอก ห้องน้ำ และมีระบบการจัดการฟาร์มที่ดีเป็นขั้นตอนและมีความสะอาดกับลูกค้าที่มาติดต่อกับฟาร์ม

2. ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ จัดทำสถานที่จอดรถด้านหน้าฟาร์ม ทำเส้นแนวการจอดให้ชัดเจนโดยให้จอดตามแนวทแยงมุมเพื่อให้ได้จำนวนมากและสามารถเข้า – ออก ได้สะดวก

3.ความเพียงพอของจำนวนห้องสุขา ให้จัดเพิ่มจำนวนของห้องสุขาเพื่อความเพียงพอ

ด้านพนักงาน

1.พนักงานต้อนรับมีจำนวนไม่เพียงพอ จัดพนักงานเป็นเวรในการต้อนรับลูกค้า หรือการทำงานเป็นระบบหมุนเวียน

ด้านการให้ข้อมูลเรื่องเห็ด

1. รูปแบบเอกสาร
2. ความหลากหลายของการบริการให้ข้อมูล
3. ความทันสมัยของวิธีการให้บริการข้อมูล

พัฒนารูปแบบเอกสารให้มีลักษณะเป็นแผ่นพับและรูปเล่ม มีความชัดเจนและมีความหลากหลายของข้อมูล เช่น การจัดทำเป็นแผ่นพับ จดหมาย CD และการสาธิตเพื่อความชัดเจนในการนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ลูกค้าเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้บริการในฟาร์มเส้นทางเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการพัฒนาการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด 4 ด้าน คือ ด้านการบริการซื้อ-ขาย ด้านสถานประกอบการ ด้านพนักงาน และด้านการให้ข้อมูลเรื่องเห็ดมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาปัญหาการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ดที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า ทั้ง 4 ด้านอภิปรายผล ดังนี้

1.1. ด้านการบริการซื้อ - ขาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบข้อที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย คือ การเตรียมอุปกรณ์พร้อมสำหรับงานขาย เช่น โบรชัวร์ นามบัตร ใบราคา เพื่อให้ลูกค้า และการมอบของที่ระลึกตามโอกาสหรือวาระต่าง ๆ แก่ลูกค้า ฟาร์มเส้นทางเห็ดจึงพัฒนาการให้บริการซึ่งสอดคล้องกับหลักการตลาดสำหรับการบริการ (แนวคิดและกลยุทธ์ : 133) โดยการเตรียมอุปกรณ์พร้อมสำหรับงานขาย เช่น โบรชัวร์ นามบัตร ใบราคา เพื่อให้ลูกค้า มีโบรชัวร์ของสายพันธุ์เห็ดที่ฟาร์มจัดจำหน่ายให้ครบ มีความชัดเจนของตัวอักษรและสีรูปเหมือนของจริง เพื่อเสนอให้ลูกค้าศึกษาให้เข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น มีการบริการภายหลังการขายอย่างสม่ำเสมอ เช่น การติดตามเป็นระยะ ๆ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนส่วนการมอบของที่ระลึกตามโอกาสหรือวาระต่าง ๆ แก่ศิวิรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546 : 281) ได้กล่าวไว้ว่าในการสั่งซื้อสินค้าในช่วงเทศกาล เช่น ปีใหม่ หรือซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก ๆ ผู้ขายควรที่จะจัดให้มีบริการพิเศษให้กับลูกค้าหรือการจับคู่ของส่วนลดเพื่อที่จะให้ลูกค้าใช้เป็นส่วนลดในการใช้บริการครั้งต่อไปหรือบริการส่งเสริมการขาย คือ มอบของที่ระลึกให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าซื้อสินค้าครบตามจำนวนที่ฟาร์มเส้นทางเห็ดเสนอให้กับลูกค้า และมอบของที่ระลึกให้ลูกค้าเมื่อถึงวาระโอกาส เช่น เทศกาลปีใหม่ ลูกค้าครบรอบปี

1.2 ด้านสถานประกอบการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบข้อที่มีความพึงพอใจในระดับ น้อย คือ ความสะอาดของฟาร์ม ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ และความเพียงพอของจำนวนห้องสุขาโดยจัดให้มีผู้ดูแลเรื่องความสะอาดในส่วนของอาคาร โรงผลิต โรงพักเชื้อ โรงเรือนเปิดดอก ห้องน้ำ และมีระบบการจัดการฟาร์มที่ดีเป็นขั้นตอนและมีความสะดวกกับลูกค้าที่มาติดต่อกับฟาร์ม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการให้บริการ เป็นการทำกิจกรรมการเอาใจใส่ ดูแลลูกค้า และตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เกิดความคาดหวังเพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า สุปัทม์ เกิดมงคล อ้างอิงจาก นนทวัฒน์ สุขเกิดผล, (2540 : 13)

1.3 ด้านพนักงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบข้อที่มีความพึงพอใจในระดับ น้อย คือพนักงานต้อนรับมีจำนวนไม่เพียงพอ โดยจัดพนักงานเป็นเวรในการต้อนรับลูกค้า หรือการทำงานเป็นระบบหมุนเวียน

1.4 ด้านการให้ข้อมูลเรื่องเห็ด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบข้อที่มีความพึงพอใจในระดับ น้อย คือ รูปแบบเอกสาร ความหลากหลายของการบริการให้ข้อมูล และความทันสมัยของวิธีการให้บริการข้อมูลโดยพัฒนารูปแบบเอกสารให้มีลักษณะเป็นแผ่นพับและรูปเล่ม มีความชัดเจนและมีความหลากหลายของข้อมูล เช่นการจัดทำเป็นแผ่นพับ จดหมาย CD ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการสื่อสารของ รศ.ดร.กุลชาติ รื่นรม ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารคือ วิธีการส่งข่าวสารซึ่งเป็นข้อมูล แนวคิด ความเข้าใจถ่ายทอดไปยังผู้รับร่วมกัน

2.ผลที่ได้จากการพัฒนาการให้บริการที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า คือ ระดับความพึงพอใจของลูกค้า ต่อการให้บริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด โดยแบ่งเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ด้านการบริการซื้อ - ขาย มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเช่นนี้เพราะฟาร์มเส้นทางเห็ดได้เน้นพัฒนาการให้บริการในเรื่องการซื้อการขาย โดยยึดแนวทางที่ว่า การบริการ คือ พฤติกรรม การกระทำ กิจกรรมที่บุคคลหนึ่งทำให้ หรือ ส่งมอบต่ออีกบุคคลหนึ่ง (ลูกค้า) โดยมีเป้าหมายและความตั้งใจในการส่งมอบบริการนั้น (พยุงค์ศักดิ์ นามวรรณ, 2537 : 53 - 54 อ้างอิงจาก Maslor, 1968) และการบริการเป็นกิจกรรมของกระบวนการส่งมอบสินค้าที่ไม่มีตัวตน (intangible good) ของธุรกิจให้กับผู้รับบริการ โดยสินค้าที่ไม่มีตัวตนนั้นจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการจนนำไปสู่ความพึงพอใจได้ คือ กิจกรรมของกระบวนการส่งมอบ เป็นการดำเนินการหรือการกระทำใด ๆ ของธุรกิจให้บริการอันเป็นผลให้ผู้รับบริการ (ลูกค้า) ได้รับการตอบสนองตรงตามความต้องการ สินค้าที่ไม่มีตัวตนเป็นการบริการ ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของกระบวนการส่งมอบ ซึ่งได้แก่ คำปรึกษา การรับประกัน การให้บริการความบันเทิง การให้บริการทางการเงิน และความต้องการของผู้รับบริการเป็นความจำเป็นและความปรารถนาของลูกค้าที่คาดหวังว่าจะได้จากบริการนั้น ๆ ความพึงพอใจ (customer satisfaction) หมายถึงการที่ลูกค้าได้รับบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการแนวคิดของ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2547 : 18)

2.2 ด้านสถานประกอบการโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการให้บริการ คือ ความเพียงพอของจำนวนห้องสุขาในการให้บริการ สภาพแวดล้อมของสถานประกอบการมีความร่มรื่น และความสะอาดของฟาร์ม ฟาร์มเส้นทางเห็ดได้ใช้แนวทางการพัฒนา คือ การทำความสะอาดของฟาร์มจัดให้มีผู้ดูแลเรื่องความสะอาดในส่วนของอาคารโรงเรือนผลิต โรงเรือนพักเชื้อ โรงเรือนเปิดดอก ห้องน้ำ มีระบบการจัดการฟาร์มที่ดีเป็นขั้นตอนไม่ซับซ้อน และมีความสะอาดกับลูกค้าที่มาติดต่อกับฟาร์ม ในด้านสถานที่จอดรถ และความเพียงพอของจำนวนห้องสุขาในการให้บริการ ได้จัดทำโครงการสร้างร้านอาหารเห็ดและเพิ่มจำนวนของห้องน้ำบริเวณหลังร้าน โดยแยกเป็นห้องน้ำชาย ห้องน้ำหญิง ซึ่งจะแล้วเสร็จในปี 2551 และจัดทำเวรรักษาความสะอาดห้องน้ำอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผลจากการสำรวจความพึงพอใจต่อการพัฒนาการบริการ คือ ระดับความพึงพอใจของลูกค้า ต่อการพัฒนาการบริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจน้อย คือ ความเพียงพอของจำนวนห้องสุขาในการให้บริการ เป็นเช่นนี้เพราะฟาร์มเส้นทางเห็ดได้ยึดหลักการพัฒนาที่ว่าการให้บริการ หมายถึง การทำกิจกรรมการ และตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เกิดความคาดหวังเพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (นวัตกรรม สุขเกิดผล) และการให้บริการ หมายถึง การทำกิจกรรมการเอาใจใส่ดูแลลูกค้า และตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เกิดความคาดหวัง ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ ความเพียงพอของจำนวนห้องสุขาฟาร์มเส้นทางเห็ดจัดทำสถานที่จอดรถให้เพียงพอสำหรับลูกค้าทำเส้นแนวการจอดให้ชัดเจนโดยให้จอดตามแนวทแยงมุมเพื่อให้ได้จำนวนมากและสามารถเข้า – ออก ได้สะดวก และจัดเพิ่มจำนวนห้องสุขาให้มีจำนวนความเพียงพอสำหรับการบริการลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเอาใจใส่ดูแลลูกค้า (ชัยสมพล ชาวประเสริฐ : 2547)

2.3 ด้านพนักงาน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหา คือ พนักงานต้อนรับมีจำนวนเพียงพอ ความสามารถในการนำเสนอข้อมูล และการแต่งกายเหมาะสม และฟาร์มเส้นทางเห็ดได้ใช้แนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ ด้านการแต่งกาย ให้พนักงานจะต้องสวมเสื้อที่ฟาร์มฯ ได้จัดไว้ให้ คือ ทุกวันจันทร์จะต้องใส่เสื้อสีเหลืองดอกกุนซึ่งมีข้อความปักด้านหลังของเสื้อ “ฟาร์มเส้นทางเห็ด โทร. 055-333204 ,081-9715155” และในวันเสาร์จะต้องสวมเสื้อสีน้ำเงินปักด้านหลังเสื้อเหมือนกับวันจันทร์ ในด้านความสามารถในการนำเสนอข้อมูล ผู้ให้บริการหรือพนักงานจะต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ ไหวพริบ และปฏิภาณอยู่ตลอดเวลาในการนำเสนอข้อมูลและต้องระลึกไว้ว่า การรู้ความต้องการของลูกค้าเป็นเรื่องสำคัญ ที่จะนำไปสู่การสร้างความประทับใจในการให้บริการได้โดยคำนึงถึงว่า คนทุกคนจะสนใจในตัวเองถ้าเรารู้หรือสามารถค้นหาสิ่งที่ลูกค้าสนใจในตัวเขาได้ เราก็จะรู้ความต้องการของลูกค้าเช่น ความสัมพันธ์ของลูกค้ากับผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ที่เกิดขึ้นเสมอในกิจการขายบริการ เพราะลูกค้าที่

ได้รับความพอใจและกลับมาใช้บริการนั้นอีก และพนักงานต้อนรับมีจำนวนเพียงพอ ได้ให้พนักงานจัดเวรในการให้การต้อนรับลูกค้าโดยสลับวัน ซึ่งผลที่ได้คือระดับความพึงพอใจของลูกค้า ต่อการพัฒนาการบริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด ด้านพนักงาน มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจน้อย คือ พนักงานต้อนรับมีจำนวนเพียงพอ เพราะฟาร์มเส้นทางเห็ดได้ยึดแนวทางที่ว่า พนักงานต้อนรับมีจำนวนไม่เพียงพอ พัฒนาการให้บริการโดยการจัดพนักงานต้อนรับลูกค้าให้มีการทำงานเป็นระบบหมุนเวียนในหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการ ที่กล่าวว่า การบริการเป็นกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับ (ลูกค้า) กับผู้ให้ (ผู้บริการ) (วิระพงษ์ เฉลิมจิรรัตน์)

2.4 ด้านการให้ข้อมูลเรื่องเห็ด โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหา คือ จัดทำเอกสารมีความน่าสนใจ ความหลากหลายของการให้บริการข้อมูล และความทันสมัยของวิธีการให้บริการข้อมูล ซึ่งฟาร์มเส้นทางเห็ดได้ใช้แนวทางการพัฒนาการให้บริการ คือ รูปแบบเอกสารมีความน่าสนใจ ได้จัดทำเอกสารให้มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีความครบถ้วนชัดเจนของข้อมูล และมีจำนวนที่เพียงพอ กับลูกค้าทุกครั้งที่ลูกค้ามาถึง ตลอดจนความหลากหลายของการให้บริการข้อมูล ความหลากหลายของการให้บริการข้อมูลและความทันสมัย เช่น การให้ข้อมูลที่ เป็นเอกสาร การจัดส่งเป็นจดหมาย การถาม - ตอบทางการพูดคุยทางโทรศัพท์ การตอบจดหมายทางอิเล็กทรอนิกส์มีความทันสมัยของวิธีการให้บริการข้อมูล ใช้บอร์ด โปรแกรม Power Point หรือ การสาธิต และ CD เพื่อความชัดเจนในการนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ลูกค้าเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งผลที่ได้คือ ระดับความพึงพอใจของลูกค้าต่อการพัฒนาการบริการของฟาร์มเส้นทางเห็ด ด้านการให้ข้อมูลเรื่องเห็ด มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจปานกลาง คือ ความหลากหลายของการให้บริการข้อมูล และความทันสมัยของวิธีการให้บริการข้อมูล ซึ่งเป็นเช่นนี้เพราะฟาร์มเส้นทางเห็ดได้เห็นว่าการติดต่อสื่อสาร คือ วิธีการส่งข่าวสารซึ่งเป็นข้อมูล แนวคิด ความเข้าใจถ่ายทอดไปยังผู้รับร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมอบของที่ระลึกตามโอกาสหรือวาระต่าง ๆ แก่ลูกค้า ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจน้อย ดังนั้นในการมอบของที่ระลึก ผู้บริหาร หรือผู้จัดการฟาร์มควรมีแนวทางหรือหลักเกณฑ์ที่จะปฏิบัติต่อลูกค้าที่ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจจะกำหนดผู้รับผิดชอบลูกค้า ทั้งนี้เพื่อเป็นการวางแผนให้การบริการเป็นไปอย่างมีระบบ

และมีประสิทธิภาพ โดยอาจจัดให้มีการประชุมเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับขั้นตอน ของที่ระลึก และวิธีการมอบให้แก่ลูกค้าในวาระสำคัญได้อย่างครบถ้วน

1.2 ด้านการบริการ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการบริการภายหลังการขายอย่างสม่ำเสมอ เช่นการติดตามเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น การโทรศัพท์ การเยี่ยมเยียน การส่งเอกสารข้อมูล หรือแบบสอบถาม และการแก้ไขปัญหาต่างๆ และเมื่อมีการติดต่อกับลูกค้าควรสอบถามถึงความต้องการของลูกค้าหรือปัญหาที่พบ และอธิบายถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขให้กับลูกค้าโดยละเอียดพร้อมทั้งดำเนินการตรวจ สอบและแก้ไขปัญหาให้ลูกค้าถึงที่บ้าน

1.3 ด้านพนักงาน ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจน้อยเกี่ยวกับจำนวนพนักงานต้อนรับ ดังนั้นในการพัฒนาต้องมีการวางแผนการจัดการพนักงาน คือ เพิ่มจำนวนพนักงานให้มีจำนวนมากพอ และมีการจัดการ เช่น การจัดเวร การหมุนเวียนการทำงานในการบริการลูกค้า และควรมีการจัดการให้ความรู้ในเรื่องข้อมูลของเขตและการแก้ไขปัญหาและการบริการลูกค้าให้กับพนักงานทุกคน พร้อมฝึกและทดสอบพนักงาน ทั้งนี้เพื่อการบริการที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อยอดขายการจำหน่ายของสินค้า

1.4 ด้านรูปแบบเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจปานกลาง ดังนั้นต้องจัดทำเอกสารให้มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีขนาดที่กะทัดรัดแต่มีข้อมูลที่ครบถ้วนรูปภาพที่ชัดเจน และมีจำนวนที่เพียงพอกับลูกค้าทุกครั้งที่ลูกค้ามาถึง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการให้บริการของฟาร์มอื่นที่มีการให้บริการที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการประชาสัมพันธ์ที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า